



# Online NT2-onderwijs: kan dat?

## Hoe je online taallessen kunt vormgeven

Vanwege de coronacrisis moesten ook NT2-docenten snel omschakelen naar afstandsonderwijs. Het overdragen van kennis kan daarbij makkelijk in een filmpje of een artikel, maar het aanleren van (taal)vaardigheden is online een veel grotere uitdaging. Bij NT2-onderwijs is dit bij uitstek lastig, omdat veel cursisten maar beperkt over de middelen beschikken om online lessen te volgen. Daarnaast zijn er in veel NT2-groepen grote niveaueverschillen. Dat maakt het ontwerpen van een goede NT2-les voor alle cursisten altijd al extra gecompliceerd, maar online kan dit nog moeilijker zijn. In dit artikel bespreken Irene van der Spoel en Ineke Zuidema hoe je online taallessen kunt vormgeven.

## Online les

Een online les kan voor de cursist, net als een normale les, bestaan uit een voorbereiding, de les zelf en een huiswerkopdracht na de les. In online lessen kunnen deze onderdelen echter meer in elkaar overlopen, omdat alles in dezelfde (online) leeromgeving plaatsvindt. In online onderwijs wordt vaak onderscheid gemaakt, tussen **synchroon** en **asynchroon leren**. Synchroon leren houdt in dat de les 'live' gegeven wordt, terwijl asynchroon leren onafhankelijk van tijd en plaats door de student zelf kan worden gedaan (Dysthe et al., 2010; Ene & Upton, 2018). De didactiek waarin synchrone en asynchrone activiteiten worden gecombineerd, noemen we ook wel **blended didactiek** (Yamagata-Lynch, 2014) of **Flipping the Classroom** (Young, et al., 2014). Een belangrijk aandachtspunt voor deze didactiek is dat de asynchrone activiteiten relevant moeten zijn en later geïntegreerd worden in de synchrone activiteiten (Yamagata-Lynch, 2014). Als de cursisten asynchroon (voor de les) bijvoorbeeld een filmpje hebben bekeken over een bezoek aan de gemeente om een kind aan te geven, dan moeten de hierin gebruikte vocabulaire en constructies terugkomen in de synchrone les.

In de praktijk betekent dit dat het heel belangrijk is dat de opdrachten die je vooraf geeft, betekenis hebben voor de activiteiten die je met studenten doet tijdens een synchrone les. Je kunt studenten bijvoorbeeld vragen om voorafgaand aan je les een kijk-/luisteropdracht te doen. Met de tool **Edpuzzle**<sup>1</sup> of **PlayPosit** kun je in deze video vragen stellen. Zo kun je video's (en dus de kijk-/luisteropdracht) interactief maken. De link naar deze opdracht kan via ieder digitaal medium gedeeld worden met de groep, zodat er alleen op geklikt hoeft te worden. Cursisten komen dan rechtstreeks in de opdracht. De video pauzeert automatisch op een door de docent aangegeven punt en de cursisten moeten daar een vooraf ingestelde vraag beantwoorden. Pas als de cursisten de vraag beantwoord hebben, kunnen ze verder kijken naar de video. Het onderwerp van deze video kun je vervolgens als basis gebruiken voor een brainstormopdracht of een online discussie, bijvoorbeeld met behulp van de tool **Padlet**. Ook de chatfunctie van bijvoorbeeld **Microsoft Teams** of een ander communicatieplatform (zelfs **WhatsApp**) kan hiervoor gebruikt worden. Het inzetten van deze tools is uiteraard afhankelijk van de taalvaardigheden en digitale vaardigheden van de cursisten. Wanneer de taalvaardigheid van de cursisten het werken met bovenstaande tools niet toelaat, kun je ze naar aanleiding van de voorbereidende kijk-/luisteropdracht drie foto's laten maken die passen bij de beluisterde tekst/de bekeken video. Deze foto's kunnen via de online leeromgeving of een ander medium met de docent en/of de cursusgroep gedeeld worden.

## De lesactiviteiten zijn te plaatsen in het ABCD-model van Neuner

### ABCD-Model van Neuner

Bovenstaande lesactiviteiten zijn te plaatsen in de A-fase van het ABCD-model van Neuner (Neuner, Krüger & Grewer, 1981). In de **A-fase** gaat het om het aanbod. Dit betekent dat de cursisten luister- of leesopdrachten uitvoeren. Dit is makkelijk asynchroon te doen, door bijvoorbeeld een tekst of een video aan te bieden. Wat hierbij wel belangrijk is, is dat de cursisten ook meteen de informatie moeten verwerken. Een filmpje kijken of een tekst lezen zonder doel, werkt minder motiverend en geeft daarnaast ook minder richting. Door bijvoorbeeld begeleidende vragen te formuleren, of zoals eerder beschreven een interactieve video te maken, wordt de opdracht concreter. Daarnaast is dit een mooie start voor de B-fase. In de **B-fase** wordt het aanbod ingeslepen. Dit betekent dat je vragen stelt over wat de cursisten gezien of gelezen hebben. Het is belangrijk dat deze vragen zowel over de inhoud als over de vorm gaan. (Bijvoorbeeld: 'In de tekst staat: U doet binnen drie werkdagen na de geboorte van het kind aangifte aan de balie van Publiekszaken op het Stadskantoor. De dag van geboorte telt niet mee voor de termijn.' Als de baby op maandag 7 oktober is geboren, wanneer moet je de aangifte dan uiterlijk doen? En als de baby op donderdag 10 oktober is geboren?) Dit kun je zowel asynchroon als synchroon doen, en is afhankelijk van het niveau van je cursisten. Als je inschat dat het belangrijk is dat de cursisten ondersteund worden tijdens deze verwerking, dan is het een goed idee zijn om dit synchroon te doen. Ook als de groep minder gemotiveerd is kan het helpen om deze fase synchroon te doen. Door samen op te starten neem je de cursisten makkelijker mee. Bij een synchrone B-fase kun je spelletjes als **Quizizz** of **Quizlet** gebruiken om op een interactieve manier de vorm of de inhoud te verwerken. Beide tools stellen je in staat om quizen te maken en om die te delen met je cursisten (én collega's!). Deze quizen zijn vanaf een telefoon al goed te spelen, en je hoeft niet je scherm te delen zoals bij **Kahoot!** Daarnaast zou je er ook voor kunnen kiezen om interactieve presentatiesoftware als **Nearpod** of **LessonUp** te gebruiken, zodat je je instructie kunt integreren met korte opdrachten. In Nearpod kun je een **PowerPoint** uploaden, en er vervolgens korte quizen of opdrachten tussendoor zetten. Tijdens een synchrone les loggen de cursisten in aan de hand van een code. Zij zien vervolgens jouw slides op hun eigen scherm, en kunnen

de vragen beantwoorden op het moment dat jij die voorbij laat komen. Hierdoor genereer je meer betrokkenheid en krijgen de cursisten ook meer inzicht in hun eigen kunnen. Tijdens de les laat je de cursisten op hun eigen scherm bijvoorbeeld een zin schrijven of woorden invullen die alleen jij kunt zien. De cursisten krijgen bijvoorbeeld de vraag om een respons op een taalkun-ning te formuleren. Ieder doet dat voor zichzelf. De docent ziet alle gegeven antwoorden en kan ervoor kiezen om een (of meerdere) fouten te laten zien aan de hele groep, zonder te laten zien van wie dit antwoord is. Dit levert dus een veilige situatie op voor degene die het antwoord heeft gegeven en de docent kan met de groep bespreken hoe het goede antwoord eruit zou moeten zien.

### Zelf aan de slag

In de **C-fase** van het ABCD-model van Neuner, gaan cursisten zelf aan de slag met het gebruiken van de taalaspecten die ze geleerd hebben. Als de video die ze bij fase A hebben gekeken bijvoorbeeld over voeding gaat, en de oefeningen bij de B-fase gingen over uitspraak, betekenis en gebruik van vocabulaire met betrekking tot verschillende etenswaren, dan kan in de C-fase geoefend worden met het gebruiken van deze nieuwe woorden. In de C-fase doet de cursist dit in een gecontroleerde omgeving, wat betekent dat er nog geen sprake is van vrije productie. Om deze fase digitaal te ondersteunen zou je bijvoorbeeld puzzels of invuloefeningen kunnen maken in **Educaplay**. In Educaplay kun je makkelijk kruiswoordpuzzels, woordzoekers of combinatiepuzzels maken. Een andere optie is om aan de hand van **Google** of **Microsoft Forms** een quiz te maken, waarin cursisten zinnen moeten aanvullen, plaatjes moeten herkennen, of moeten invullen welke woorden op elkaar rijmen, om zo over de uitspraak na te denken. Belangrijk is om in de gaten te houden dat de C-fase aan moet sluiten op wat je gedaan hebt in de A- en B-fase, en dat het voorbereidend is op fase D waarin een functionele taalhandeling centraal staat. Oefen dus zinsstructuren en woorden die de cursisten nodig gaan hebben om in de D-fase vrij te kunnen spreken of schrijven.

### Vrije productie

In de **D-fase** ligt de nadruk op vrije productie. Dit houdt in dat de cursisten een relatief vrije functionele opdracht krijgen waarin zij taal moeten produceren. Dit kan spreken of schrijven zijn. Ondanks dat het vrije productie heet, is het wel van belang dat de opdracht voldoende gestructureerd is. Dit heet ook wel **scaffolding**. Volgens Gibbons (2015) is scaffolding het ondersteunen van de lerenden, zodat zij op een later moment de opdracht zelfstandig kunnen uitvoeren.

Praktisch betekent het structureren van een opdracht, dat je het opbreekt in kleinere brokken. Deze structuur breng je aan in de C-fase, zodat de cursisten goed voorbereid worden op de vrije productie in de D-fase. Een voorbeeld kan zijn dat cursisten een formele e-mail moeten schrijven als vrije opdracht. In plaats van alleen een onderwerp en het format te bespreken, kan het nuttig zijn om de cursist (in de C-fase) meer richting te geven. Een handige manier om dit te doen, is door een Google of Microsoft Forms aan te maken. In plaats van het als een quiz te gebruiken, kun je het gebruiken als een formulier. In het formulier moeten de cursisten bijvoorbeeld invullen hoe ze de e-mail beginnen, hoe ze zichzelf voorstellen of welke informatie er terug moet komen in de e-mail. Door deze vragen in een formulier te beantwoorden, bepaalt de cursist de structuur van de e-mail al, wat het schrijven vergemakkelijkt. In de D-fase kan de e-mail dan vervolgens echt geschreven worden.

Het stimuleren van taalproductie kan met verschillende tools. Voor spreekvaardigheid kun je cursisten onderling laten spreken in bijvoorbeeld **Microsoft Teams** of **Skype**, maar je kunt ze ook korte filmpjes laten opnemen. Een handige, beschermde omgeving hiervoor is **Flipgrid**. Flipgrid is onderdeel van Microsoft en stelt cursisten in staat om korte video's te delen. Dit kan binnen een soort online klaslokaal, waardoor cursisten ook op elkaar kunnen reageren, maar de video kan ook alleen met de docent gedeeld worden. Als docent kun je hier vervolgens feedback op geven door iets te schrijven of ook een filmpje op te nemen waarin je de feedback mondeling geeft. Op deze manier kun je ook productieve vaardigheden asynchroon laten oefenen. Voor schrijfvaardigheid zijn er ook verschillende tools beschikbaar. Zo kun je, als je organisatie met **Office 365** werkt, ervoor kiezen om met cursisten in **OneDrive** te werken. Hier kunnen cursisten hun documenten met jou delen, of ook in samenwerking met elkaar schrijven. Dit kan in Word-documenten, maar voor cursisten met een lagere taalvaardigheid, kan het samenwerken in een PowerPoint geschikter zijn. Hieraan kunnen makkelijker plaatjes of video's toegevoegd worden. Deze manier van schrijven heet ook wel multimodaal schrijven. In PowerPoint kan via het tabblad 'Diavoorstelling' en dan 'Diavoorstelling opnemen' een video gemaakt worden. Cursisten kunnen dus eerst een PowerPoint maken, waarna ze deze kunnen inspreken. Google heeft vergelijkbare varianten. Zo kun je via **Google Drive** samenwerken aan documenten zoals **Google Documenten** en **Google Presentaties**. Het opnemen van een presentatie zit niet automatisch in Google Presentaties, maar je kunt wel audio-opnames toevoegen als alternatief.



## Feedback

Een belangrijk aandachtspunt als het gaat om online onderwijs, is het geven van feedback. Online kan het nog lastiger zijn dan in live lessen om het leerproces van een cursist goed te monitoren. Door bijvoorbeeld (synchrone) online lessen korter te maken dan de live lessen, kun je tijd vrijspelen om meer feedback te geven.

Bij het geven van online feedback is het belangrijk dat je afwisselt tussen synchrone en asynchrone feedback (Ene & Upton, 2018). Synchrone feedback geef je bijvoorbeeld in een individueel (online) gesprek, waarin je toelicht wat er goed gaat en waar verbetering mogelijk is. Dit kan gaan over een specifieke door de cursist uitgevoerde taak, waarbij docent en cursist samen de uitgevoerde taak doorlopen. Dit kun je ook asynchroon doen bij schriftelijk ingeleverd werk (of een ingeleverd filmpje), bijvoorbeeld door opmerkingen toe te voegen aan een Word-bestand of met **Screen-cast-O-Matic** je scherm op te nemen terwijl je spreekt. Je maakt dan dus een filmpje waarin je bespreekt wat je ziet in de ingeleverde taak.

Daarnaast is het belangrijk dat je afwisselt tussen correctieve en globale feedback (Straub & Lunsford, 1995). Bij correctieve feedback wordt er vooral naar de correctheid van taal gekeken. Globale feedback gaat meer om de boodschap en de vorm die overgebracht wordt. Door bewust te variëren in deze vormen van feedback, en dit eventueel ook te benoemen naar cursisten, houd je een goede balans tussen nauwkeurig en vloeiend taalgebruik. Dit geldt natuurlijk niet alleen voor online taalonderwijs, maar voor alle taalonderwijs.

**Wissel af tussen synchrone en asynchrone feedback**

## Privacy

Online werken brengt ook een aantal risico's met zich mee. Het gebruik van verschillende tools kan heel handig zijn, maar met het oog op privacy moet je wel zorgvuldig zijn in je keuzes. Een handig uitgangspunt hierin is om tools en software te gebruiken van je organisatie. Als je voor een school werkt, zal er vaak gebruik worden gemaakt van Google of van Microsoft. Als dit zo is, gebruik dan alleen die tools. De organisatie heeft in het contract namelijk ook privacy-afspraken opgenomen. Door deze tools te gebruiken is de privacy van je cursisten gewaarborgd. Als je niet voor een organisatie werkt (of voor een organisatie zonder een eigen online leeromgeving), dan is het belangrijk dat je zelf goed nadenkt over welke tools je gebruikt. Als ondernemer ben je namelijk verantwoordelijk voor de privacy van je cursisten.

Een ander uitgangspunt is dat je het aanmaken van een account nooit verplicht mag stellen. Om een account aan te maken moeten cursisten hun persoonsgegevens invullen. Persoonsgegevens zijn alle vormen van informatie die direct over een persoon gaan, of naar een persoon te herleiden zijn. Namen, e-mailadressen en adresgegevens zijn dus voorbeelden van persoonsgegevens. Het verzamelen en verwerken hiervan moet zorgvuldig gebeuren, en mag in de meeste gevallen alleen met expliciete toestemming van de persoon zelf. Het geven van toestemming moet een keuze zijn. Als cursisten een toets niet kunnen halen, tenzij ze ergens een account aanmaken, dan hebben ze geen keuze meer en worden ze indirect verplicht om hun gegevens in een tool in te vullen.

Als een cursist geen account hoeft aan te maken, maar bijvoorbeeld alleen een naam hoeft in te vullen, dan is het goed om te benadrukken dat de cursist niet de eigen naam hoeft op te geven. Als zij met oog op hun privacy dit onprettig vinden, moeten zij de keuze hebben om onder een andere naam deel te nemen.



# Met het oog op privacy moet je zorgvuldig zijn in je keuzes

## Tot slot

Online lessen geven en volgen is zeer intensief. Hierboven wordt niet voor niets gepleit voor gedeeltelijk asynchrone lessen, zodat de synchrone lessen korter kunnen zijn. De voorbereiding van de asynchrone delen van de lessen vragen echter wel veel tijd. Voordeel van deze voorbereiding is, dat deze voor verschillende groepen en op verschillende tijden herhaald kan worden ingezet. Je kunt deze taken ook onder collega's verdelen en gezamenlijk gebruik maken van het materiaal.

## Irene van der Spoel Ineke Zuidema

Irene van der Spoel is expertiseleider Onderwijs Uitvoeren bij Teaching & Learning, Hogeschool Utrecht.

Correspondentie: irene.vanderspoel@hu.nl

Ineke Zuidema is docent Nederlands bij Instituut Archimedes, Hogeschool Utrecht.

Correspondentie: ineke.zuidema@hu.nl

## Noot

1. Alle ict-tools die in dit artikel worden genoemd, worden beschreven op pagina 21 en ook in het gratis e-book dat te downloaden is op <http://www.todaysteachingtools/free-ebook>.

## Literatuur

Dysthe, O., Lillejord, S., Vines, A. & Wasson, B. (2010). **Productive E-feedback in higher education**. Some critical issues. In S. Ludvigsen, Lund, A., Rasmussen, I. & Säljö, R. (Eds.). *Learning across sites: New tools, infrastructures and practices*. Oxford, UK: Pergamon Press.

Ene, E., & Upton, T. A. (2018). **Synchronous and asynchronous teacher electronic feedback and learner uptake in ESL composition**. *Journal of Second Language Writing*, 41, pp. 1-13. <https://doi.org/10.1016/j.jslw.2018.05.005>

Gibbons, P. (2015). **Scaffolding language, scaffolding learning: Teaching English language learners in the mainstream classroom** (2nd ed.). Portsmouth, NH: Heinemann.

Neuner, G., Krüger, M., & Grever, U. (1981). **Übungstypologie zum kommunikativen Deutschunterricht**. Berlin: Langenscheidt.

Straub, R. & Lunsford, R. F. (1995). **Twelve readers reading: Responding to college student writing**. Cresskill, NJ: Hampton Press.

Yamagata-Lynch, L. C. (2014). **Blending online asynchronous and synchronous learning**. *International Review of Research in Open and Distance Learning*, 15(2), pp. 189-212.

Young, T. P., Bailey, C. J., Guptill, M., Thorp, A. W., & Thomas, T. L. (2014). **The flipped classroom: a modality for mixed asynchronous and synchronous learning in a residency program**. *The Western Journal of Emergency Medicine*, 15(7), pp. 938-44. <https://doi-org.hu.idm.oclc.org/10.5811/westjem.2014.10.23515>

Als je meer wilt lezen over online onderwijs, ga dan naar [www.todaysteachingtools.com](http://www.todaysteachingtools.com). Hier is het e-book **Today's Teaching Tools; Praktische Tips voor Digitaal Onderwijs** gratis te downloaden. Als je behoefte hebt aan instructiefilmpjes, volg dan de (eveneens gratis) online cursus op [www.todaysteachingtools.com/taalonderwijs-online](http://www.todaysteachingtools.com/taalonderwijs-online).